



# MIRŐL LESZ SZÓ?



© Bagázs 2021

- diszkrimináció mérése a közszolgáltatásban: a módszerről
- egy kísérlet eredményei: milyen válaszokat kapnak a roma és nem roma szülők az iskoláktól
- ajánlások civil szervezeteknek





# A PROJEKT MOTIVÁCIÓJA

- Mérjük meg a **közszolgáltatásokban** előforduló diszkriminációt is (korábbi mérések: munkapiac, lakás bérlés)
- **Teszteljük** egy olcsó és viszonylag egyszerű **módszert**, amit akár rendszeresen is használhatnak az érdekvédő civilek
- **Partnerek**
  - Közép-európai Egyetem (CEU) Politikai Tanulmányok Központja
  - Budapest Szakpolitikai Elemző Intézet (Papdi Nikolett, Erős Hanna, Váradi Balázs)
  - Autónia Alapítvány (Béres Tibor, Nun András, Szén Zsófia)
  - Amalipe (Bulgária), ROMEA (Csehország)
- 6 kísérlet: 3 **iskolai beiratkozás**, 1 bérlakás, 1 kormányhivatal, 1 terem bérlés
- Kutatási jelentés és rövid összefoglaló ajánlásokkal 4 nyelven (ld [projekt honlap](#))
- Kézikönyv a módszerről ([angolul](#) és [magyarul](#))
- Finanszírozó: EU REC 2014-2020 Jogok, egyenlőség és állampolgárság program

# RÖVIDEN A DISZKRIMINÁCIÓRÓL

- Közép- és Kelet-Európában mindenütt diszkriminálja a roma gyerekeket a közoktatás (Ohidy és Forray 2019)
- Több, egymást erősítő ok:
  - a szülők (vélt) előítéletessége, egyes tanároké
  - a pedagógia feladathoz mérten alacsony fizetések, a kompenzáció hiánya
  - a vegyes képességű osztályok tanításához szükséges készségek hiánya
  - admin teher, időhiány, iskola-szülő kapcsolat gyengesége
- A szabad iskolaválasztás és a lakóhelyi szegregáció nagyobb teret is ad rá
- Több ponton megjelenhet:  
mikor és **miről értesül a szülő**,  
hogyan keres iskolát, hova jelentkeznek,  
hova veszik fel, melyik osztályba kerül a gyerek,  
mennyi figyelmet kap, ki barátkozik vele stb.



ADENE

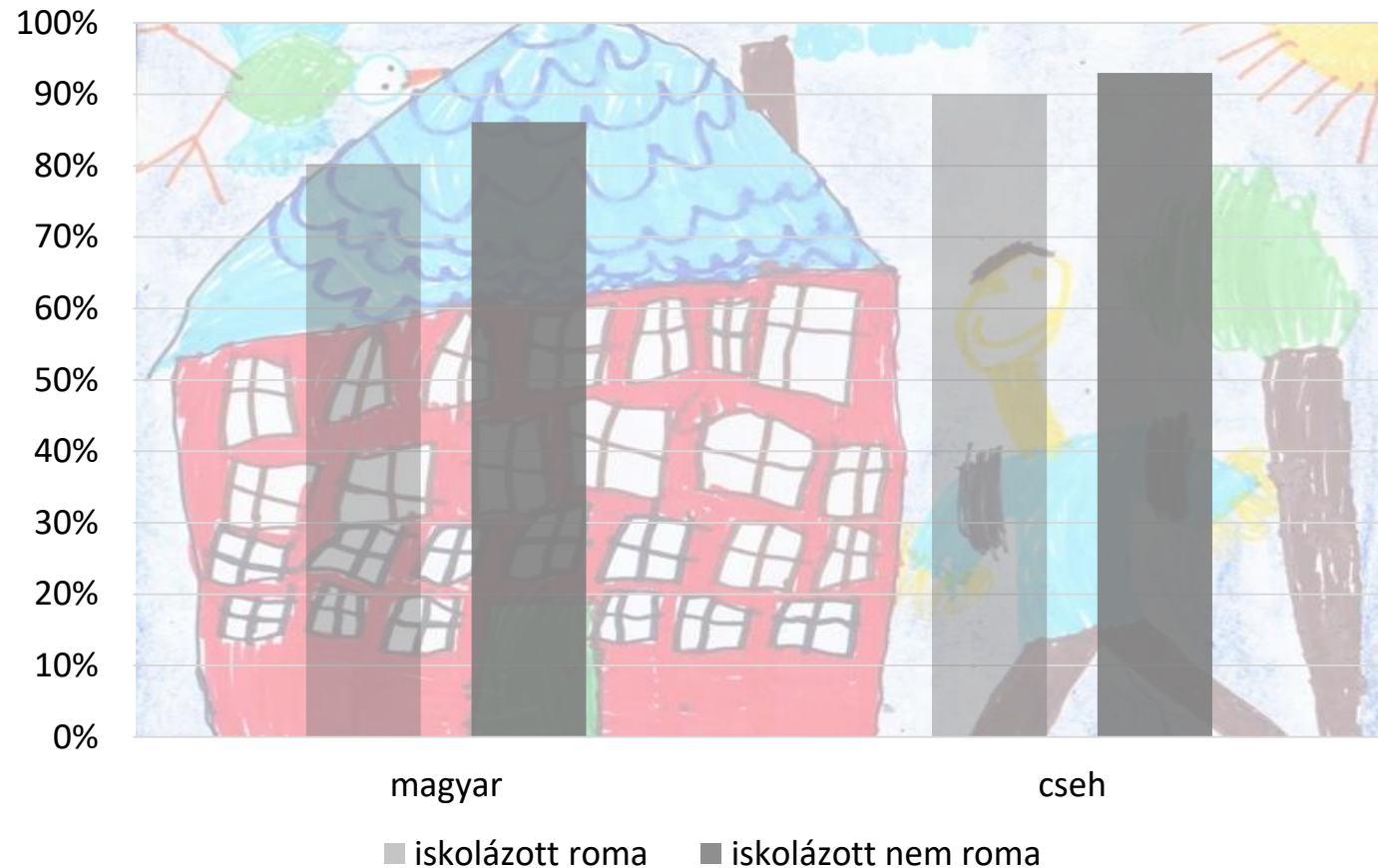


# A KÍSÉRLET

- Egy emailt küldünk 2021 tavaszán kb azonos szöveggel 1239 magyar általános iskolába, a beiratkozással és az iskola működésével kapcsolatos kérdésekkel
- Mértük, hogy
  - hány iskola válaszolt,
  - a válasz mennyire informatív és kedves
- Diszkrimináció = válaszok átlagos eltérése az érdeklődő „személye” szerint
- Öt random alminta, ötféle konstruált személy nevében küldtünk levelet\*
  - Iskolázott (érettségizett) roma anya
  - Iskolázott nem roma anya (magyar vagy ukrán)
  - Iskolázatlan roma anya nagyfiát segítő informális mentor
  - Iskolázatlan nem roma anya nagyfiát segítő informális mentor

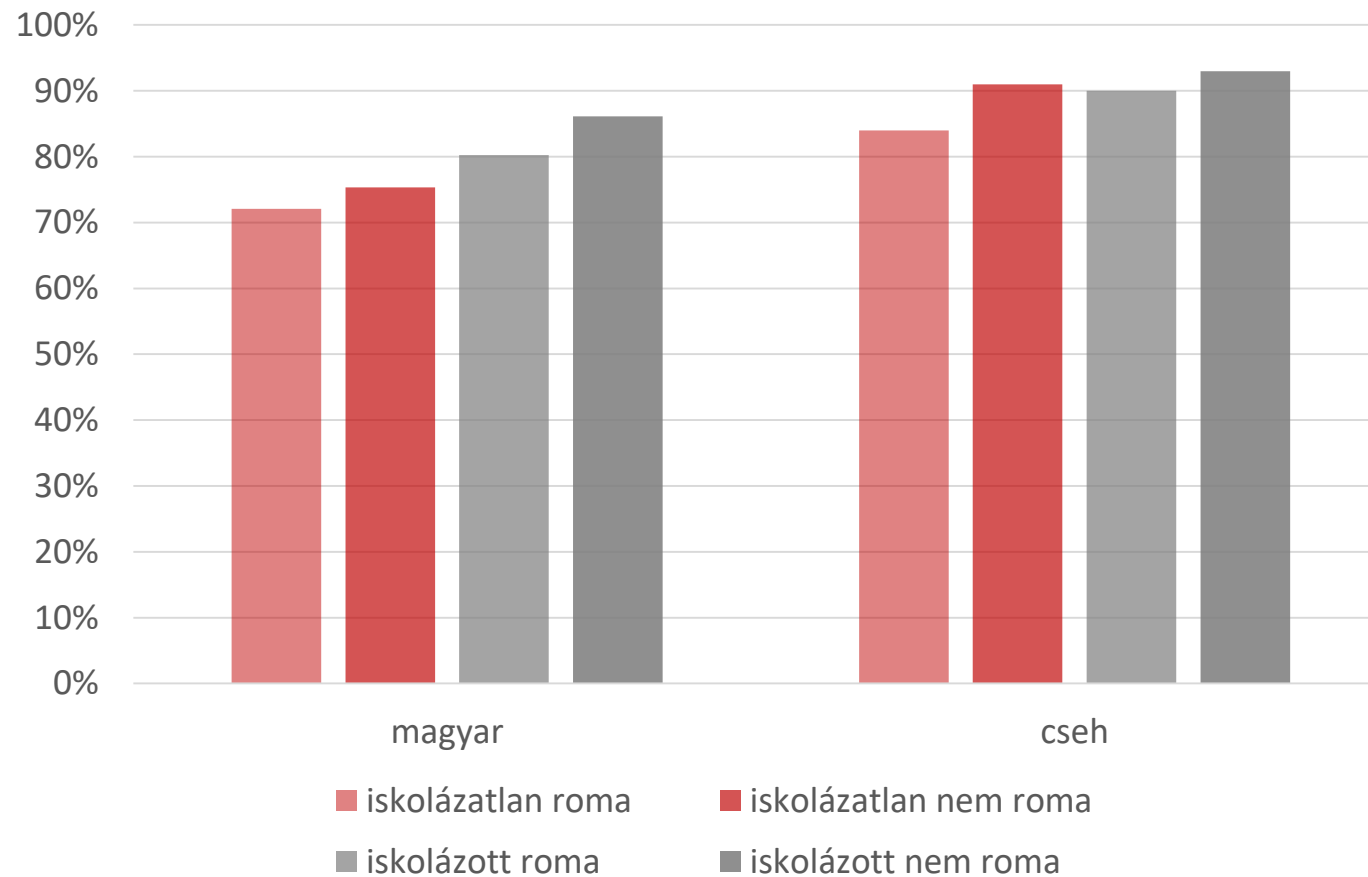


# VÁLASZADÁSI ARÁNYOK A MAGYAR ÉS A CSEH MINTÁBAN



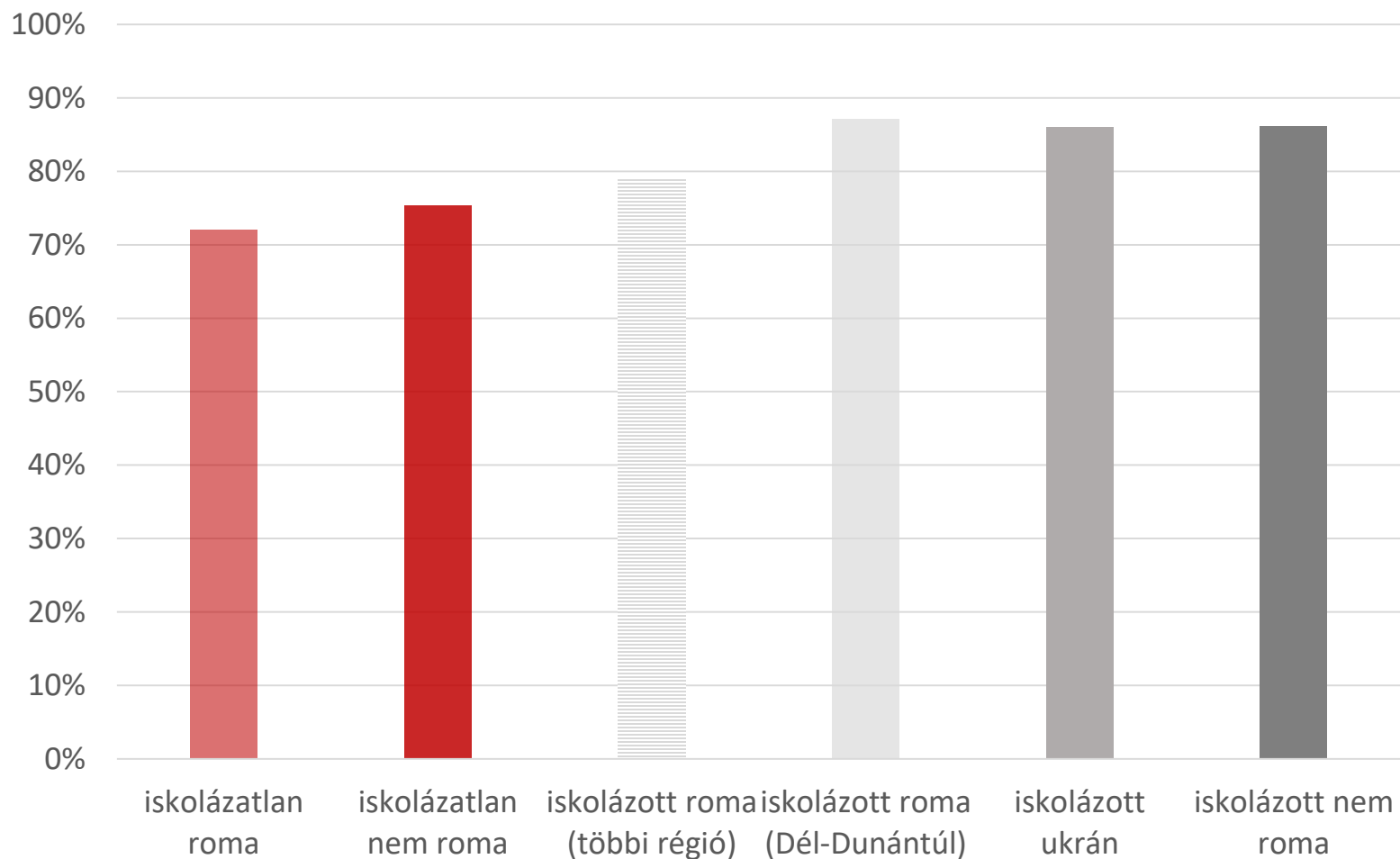
- cseh és magyar kísérlet jobban összevethető, bolgár kevésbé
- az iskolák nagy többsége válaszolt\*
- roma szülők kisebb arányban kaptak választ

# VÁLASZADÁSI ARÁNYOK A MAGYAR ÉS A CSEH MINTÁBAN 2



- roma szülők és
- iskolázatlan szülők is kisebb arányban kaptak választ
- Hu: nagyobb az iskolázatlanságnak betudható hátrány

# VÁLASZADÁSI ARÁNYOK MAGYARORSZÁGON



- Dunántúlon más a diszkrimináció
- Ukrán anya nem kapott kevesebb választ
- Avatartól függetlenül átlagosan, kevesebb kérdésre válaszoltak a nagylétszámú iskolák és az egyházi iskolák



# VÁLASZOK MINŐSÉGE IS NAGYON SZÓR

**Információtartalom:** semmitmondó, informatív, segítőkész

**Tónus:** kedves, semleges/hűvös, udvariatlan

„nagyon örülünk, hogy megkereste iskolánkat” „biztosan jó helye lesz nálunk Zsoltinak” „örömmel válaszolunk további kérdéseire”



„a hatályos szabályozás szerint a jelentkezést ...” „tájékoztatjuk, hogy az előzetes jelentkezés már lezárult” „ott van a honlapunkon”



- roma szülők gyakrabban kaptak *semmitmondó* vagy *hűvös* tónusú választ
- iskolázott nem roma szülők sokkal gyakrabban kaptak *kedves* választ
- *udvariatlan* választ leginkább az iskolázatlan nem roma szülő (mentora) kapott

# AZ INDIREKT DISZKRIMINÁCIÓ KÖNNYEBBEN ENYHÍTHETŐ

- Ha az iskolázott szülő nem kap választ, megnézi a honlapról, a kevésbé iskolázott számára ez nehezebb lehet, vagy intimidáló
- A népszerű iskolákban informális előfelvételi: a kevésbé tájékozott szülők későn értesülnek
- Sokan nem tudják pontosan, milyen alapon válogathatnak az iskolák, milyen kötelezettsége van a körzetes iskoláknak
- Iskolák nem ismerik a roma szülők szükségleteit (pl. kommunikációs csatornák)
- Iskolák túlbecsülhetik a szülők ellenállását\*





# MIT LEHET TENNI?

- döntéshozók, iskolafenntartók, iskolák számára: ld [policy brief](#)
- civileknek:
  - a szülőknek kellő időben, könnyen érthető információ, tanács az iskolaválasztásról, a lakóhelyükhöz közeli jó minőségű iskolákról
  - együttműködés óvodákkal, védőnőkkel a szülők informálásában
  - együttműködés az iskolákkal a diszkrimináció csökkentésére irányuló erőfeszítéseikben, például érzékenyítő képzések, következmények tudatosítása
  - lobbizás helyi szinten a diszkriminációt enyhítő megoldásokért, pl önkormányzati buszért a roma telepről a jobb minőségű iskolába
  - nyomásgyakorlás: összegyűjteni és közzétenni eseteket, amikor az iskola diszkriminálta a roma / alacsony státuszú szülőt, gyereket.





# Köszönöm a figyelmet!

ADinPS kutatási jelentés és rövid összefoglaló: [projekt honlap](#)

Kézikönyv a mérési módszerről: [angolul](#) és [magyarul](#)

Szívesen segítünk, ha valaki kedvet kap hozzá!

[agota.scharle@budapestinstitute.eu](mailto:agota.scharle@budapestinstitute.eu)